



Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

78(064.5)

Szerző: Cs. a.

Cím: Bartók, Dohnányi, Kodály.

Forrás: Magyarország

Bp

1923. 11. 20.

(118)

(Köt. v.)

BARTÓK, DOHNÁNYI, KODÁLY

A Filharmóniai Társaság mai díszhangversenye Budapest jubileuma alkalmából

(A Magyarország tudósítójától.) Pest, Buda és Óbuda városok testvéri egyesülésének félézredes évfordulója alkalmából ma este a tiszta, nemes művészet eszközeivel ad emlékeztetőt a főváros Budapest ötvenedik születésnapjáról. A város tanácsának fölkérésére a Filharmóniai Társaság a Vigadóban rendkívüli díszhangversenyt rendez, olyan estét, amely történelmi jelentősége a magyar zeneművészet fejlődésében. Hogy a hangverseny külsőségei nem



olyanok lesznek, amelyeket joggal elvárhatott volna mindenki, emiatt magukra vessenek azok, akik ma sokkal kevesebb joggal a jubiláló főváros állítólagos közvéleményét képviselik — a közgyűlési jegyzőkönyvek szerint.

A többségi párt aldatlan uszító, gyűlölködő politikájának lehet köszönni azt a hetek óta köztudomású tényt, hogy a főváros közönségének egy része, amely különben a legnagyobb áldozatkészséggel támogat minden művészeseményt, tartózkodással viseltetik a mai hangversennyel szemben és bármilyen jól is tudja, milyen nagy zenei események várnak rá a mai estén, nem váltott jegyet drága pénzzen ahhoz az ünnepélyhez, amelyet Wolffék jórészen önmaguk tömjenezésére rendeznek. Ha a város mai urai, akik fanyar elképpedéssel és izgalommal tárgyalják már napok óta ezt a kínos ügyet, nem gondoskodtak ingyenes töltekről a mai hangversenyre, sok üres hely marad a Vigadóban, ahol pedig a zenekar Dohnányi Ernő pálcája alatt három rendkívül érdekes magyar újdonságot fog megszólaltatni.

Szomorú és lehangoló, hogy ilyen mellékgyöngye van ennek a mai hangversenynek, amely három nagyszerű magyar zeneszerző új alkotásának megszólaltatására ad alkalmat.

A jubiláló főváros felkérte Bartók Bélát, Dohnányi Ernőt és Kodály Zoltánt, hogy írjanak egy-egy zeneművet Budapest egyesülésének félézredes évfordulójára. A művészek eleget tettek a felkérésnek, önmagukhoz és az alkotomhoz méltó alkotással járultak a tervezett ünnep fényének emeléséhez.

A hangversenyt, amelynek főpróbáját tegnap délelőtt az Operaház házi színpadán és ma délelőtt a Vigadóban tartották meg,

Dohnányi Ernő ünnepi nyitánya

vezeti be. Érdekes, még szertelenségében is érdekes kompozíció, amelyben nagyszerű biztonsággal érvényesül a kiváló művész-zeneszerző hatalmas ellenpontozási képessége. Nem is egyéb az egész mű, mint egy szövevényes és felette nehéz kontrapunktikus probléma pompás megoldása. A nyitány szerkezetileg egyszerű szonátaformában megírt mű, a megszólaltatásához azonban Dohnányi három részre osztja zenekarát. Két önálló életű kisebb zenekar képződik a nagy együttesből és ehhez csatlakozik harmadiknak egy kizárólag rézfúvókából álló csoport. Az eredeti lendületes és valóban ünnepi jellegű főtéma után mint melléktéma csendül fel a "Szózat" motívuma, majd a Dohnányi-féle Hiszekegy és a két zenekaros felváltva haladnak előre, egyre emelkedően a téma a kulmináció felé, amikor a fúvószenekaron felesendül a Himmusz is. Rágogó hangszerelésben, virtuóz megszerkesztéssel, nagyszerű hatásokkal fog érvényesülni ez az érdekes, szellemes zenemű.

Bartók Béla

alkalmi zeneműve egy öttételes táncszvit. Ha nem volna annyira elkoptatott, oly könnyelműen kisajátított, egyszerűen annyit kellene írni róla, hogy zse-

niális. Szünet nélkül perdülnek le az egyes tételek, csak apró, fordulatos ritornellek határolják el őket egymástól. Csupa ötlet, szellemesség valamennyi. Magyar íze, magyar színe van az egésznek, a magyar nép mosolya, derűje, hangossága, ellágyulása nyilatkozik meg benne. Bartók immár szuverénül kezeli azt az egyéni és igaz magyarságú formanyelvet, amelyet megteremtett magának és új művében ezenfelül olyan zenekari hatásokat produkál, amelyek egyéni invenciójukkal frappánsak, lenyűgözők és felérnek egy-egy eredeti kompozícióval.

A hangverseny legnagyobb szenzációja azonban

Kodály Zoltán

kórusos műve, az 55. zsoltár, amelyben ez a kivételes tehetségű komponista sok régebbi, nem mindig érthető kísérletezés, keresés után azokba a tiszta, nemes művészi magaslathoz emelkedik, amelyek csak egy Bach mértékével érthetők el. Kodály értékes folklorisztikus törekvéseit jellemzi, hogy zsoltárának szövegét Keckeméti Vég Mihály 1535-ből való versét választotta, amelyet Gönczi Györgynek 1620-ban megjelent énekeskönyvében talált. Nemes, komoly magyar panasz, bizó hittel teljes vigasz van ebben a versben, amely új életet kap Kodály Zoltán zenei feldolgozásában. A zenekar erővel áttörő, színmagyar frazeológiai új dallamai felett szárnyal a tenor magánhang férfias recitatívója, amelyet egy-egy versszak után magához ragad és ájtatos zsolozsmába olvaszt az egyszerűségében megkapó egyesek szólama. Mint egy gyönyörű faragású székel templom, olyan faji művészettel teljes, olyan meghatóan nemes ez a zsoltár. Itt nincsenek máj keresések, kísérletek, itt megtalálta magát a zeneszerző, a szívével muzikál és szerkesztésének bonyolultságát is az egyszerűség nemes tónusával vonja be. Gyöngyszeme ez az új Kodály-opusz a modern magyar zenének és meghallgatása után nem lendülhet azonnal tapsra a kéz, pillanatokig még a lelkünkben kell továbbrezgetni a dallamokat.

A zsoltár előadásában a tenorszólist Székelyhidy Ferenc éneklés nemes férfiasággal, az énekkari részekben pedig a Palestrina-kórus kitűnő fegyelmességét kell dicsérnünk. A zenekart mind a három újdonságban Dohnányi Ernő vezényli, akiről ez alkalommal újat nem lehet mondani. A modern magyar zeneművészetnek emlékeztetés ünnepé lesz ez a mai hangverseny, amely a magyar muzikális kultúra ragyogását hirdeti ez ország határain túlra is. es. a.